
Podkast: Når antibiotika brukes feil

PODKAST

IRENE THORESEN RØNOLD

Irene Thoresen Rønold er journalist i Tidsskrift for Den norske legeforening og programleder for podkasten Stetoskopet.

Ved et norsk lokalsykehus ble antibiotikumet ciprofloksacin brukt utenfor terapianbefalingene i Nasjonal faglig retningslinje hos 45 av 49 pasienter. I denne episoden av Stetoskopet snakker vi med overlege og spesialist i infeksjonsmedisin Bjørn Waagsbø, og antibiotikaforsker Dag Berild.

– Vi ville undersøke bruken blant faktiske pasienter, fra dag til dag, og vi oppsøkte de ulike avdelingene og inkluderte pasienter prospektivt. 92 % av pasientene som fikk ciprofloksacin var etter vår vurdering utenfor indikasjonsområdet for bruk av dette antibiotikumet, forteller Bjørn Waagsbø.

Han er spesialist i infeksjonsmedisin, overlege og leder for Antibiotikateamet ved St. Olavs hospital. I tillegg er han en av forfatterne av studien, sammen med Vigdis Andreassen og Hege Salvesen Blix.

– *Ble du overrasket over funnene?*

– Jeg vil si det sann: Både ja og nei, svarer Waagsbø, og fortsetter:

– Da legemiddelindustrien kom med dette produktet var det svære markedsføringskampanjer for at leger skulle ta det i bruk. Mange leger, både da og nå, ser på ciprofloksacin som en slags hestekur og et vidundermedikament. Men det er det ikke. Det er et veldig effektivt og godt antibiotikum, som man skal reservere til helt spesielle infeksjoner, sier han.

Kan føre til resistens

Det er flere grunner til at man skal være forsiktig med bruken av ciprofloksacin. En av de viktigste er at mye bruk av ciprofloksacin kan føre til antibiotikaresistens.

Dag Berild er professor ved OsloMet – storbyuniversitetet, og tidligere overlege og leder av antibiotikastyringsprogrammet ved Oslo universitetssykehus. Han har viet store deler av karrieren sin til å forske på antibiotikabruk og resistens,

og mener funnene vitner om sjokkerende dårlig antibiotikabehandling.

– Det er ikke godt nok. Men sånt som dette skjer mange steder i Norge. Og det er store variasjoner. Noen sykehjem bruker like mye antibiotika som Rikshospitalet, sier han.

Han mener funn som dette gir grunn til bekymring.

– Når du bruker mye mer bredspektret antibiotika enn du skal, er det med på å drive resistens. Ciprofloksacin er et av de mest resistensdrivende antibiotika vi har. Det er også et giftig antibiotikum, som veldig ofte gir antibiotikarelatert diaré. Derfor er det viktig å begrense det, sier han.

Fulgte ikke opp prøvesvar

I studien kommer det også fram at det aktuelle lokalsykehuset ikke alltid fulgte opp mikrobiologiske prøvesvar.

– Vi så, til vår overraskelse, at selv om man fikk en bakterieinfeksjon og en resistensbestemmelse, så valgte man veldig ofte å fortsette behandlingen som ble påstartet med bruk av ciprofloksacin. Det betyr at man valgte å se bort fra resistensbestemmelsen, som i mange tilfeller pekte på at man kunne ha brukt et mindre, tryggere og mindre resistensdrivende antibiotikum.

I en leder i Tidsskriftet skriver Dag Berild at leger ofte er motiverte for å forskrive antibiotika rasjonelt. Han viser til en kvalitativ studie som ikke er publisert ennå, der leger oppga fortalte om usikkerhet og angst for å overse alvorlig infeksjoner, manglende supervisjon og høyt arbeidspress. Dette bidrar sannsynligvis til suboptimal behandling i noen tilfeller, sier Berild.

– Det alle sier, er at de har det for travelt. Det strømmer inn med pasienter til mottaket, og de greier ikke å bli ferdig med en pasient før de må ta tak i neste. I tillegg klager de over dårlig supervisjon, sier Berild, og legger til:

– Så man kan godt forstå de ungene legene som står der, i nattens mulm og mørke, og klokken er fire på natten og de er trøtte og skal behandle. Men det som er utilgivelig, er at de ikke tar hensyn til bakteriefunn. Det kommer en dag eller to etterpå, hvor det er lyst, og hvor overlegen er tilstede. Så det har vært svikt ved dette sykehuset. Og det er det ved mange andre sykehus også.

- *Hør mer om antibiotikaresistens og rasjonell antibiotikabruk i spilleren under*
- *Eller lytt til episoden i iTunes eller Spotify*

Stetoskopet kommer med nye episoder torsdag annenhver uke. Vi snakker om aktuelle medisinske problemstillinger, ny norsk forskning og hvordan det er å være lege i Norge i dag. Du finner Stetoskopet der du lytter til podkast.

Her er noen av episodene vi har publisert så langt:

- Er det greit å behandle familie og venner?
- Forurensning og folkehelse
- Hvorfor er flaggermus kilde til så mange nye virus?

Har du tilbakemeldinger, spørsmål eller forslag til temaer vi kan ta opp? Send oss en mail på stetoskopet@tidsskriftet.no.

Publisert: 15. oktober 2020. Tidsskr Nor Legeforen.

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 23. mars 2026.